Hukuk Bölümü 2008/211 E., 2009/143 K.

"İçtihat Metni"

Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Karayolları Genel Müdürlüğü 17. Bölge Müdürlüğü'nün 17.03.2006 tarih ve 6952 sayılı işlemi ile, davacının sahibi olduğu aracın, listede belirtilen tarihlerde Otoyol ve köprü gişelerinden ücret ödemeden geçiş yaptığının tespit edildiğinden bahisle 5539 sayılı Karayolları Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunun mülga 21 inci maddesini değiştiren 5228 Sayılı Kanun'un 50. maddesi uyarınca cezalı geçiş ücretinin ödenmesi istenilmiştir.

Davacı vekili, toplam 5.670,50 -YTL cezalı geçiş ücreti ve idari para cezası ile cezalandırılmasına ilişkin davalı idare işleminin iptali istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

İSTANBUL 2. İDARE MAHKEMESİ: 23.06.2006 gün ve E:2006/1228, K: 2006/1407 sayı ile, 5326 Sayılı Kabahatler Kanunu'nun 2., 16., geçici 2., geçici 3., 27. ve 3. maddelerine yer verdikten sonra; gerek Kabahatler Yasası'nda ve gerekse diğer yasalarca düzenlenmiş bulunan idari para cezalarına karşı açılacak davalarda Sulh Ceza Mahkemeleri'nin görevli olacağı sonucuna ulaşıldığı, keza Kanunun geçici 2 ve geçici 3. maddelerine getirilen düzenleme ile de Kanunun yürürlük tarihi olan 01.06.2005 tarihinden sonra açılacak tüm idari para cezalarına ilişkin davalarda Kabahatler Kanunu'nun uygulanacağının açıkça hüküm altına alınmış olduğu; bu durumda, dava tarihi (=06.06.2005) itibariyle artık Kabahatler Kanunu kapsamında olan ve idari para cezası verilmesine ilişkin olan uyuşmazlığın görüm ve çözümünün yukarıda yer verilen hükümler uyarınca adli yargı mercilerinin görev alanında bulunduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar, kesinleşmiştir.

Davacı vekili, bu kez, aynı istemle adli yargı yerinde itirazda bulunmuştur.

SARIYER SULH CEZA MAHKEMESİ: 09.01.2007 gün ve E:2006/2232 D.İş, Müt. Karar: 2007/61 sayı ile, verilen idari para cezasının Karayolları Genel Müdürlüğü 17. Bölge Müdürlüğü tarafından 5228 sayılı Yasa'nın 50. maddesi ile değişik 5539 sayılı Karayolları Genel Müdürlüğü Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun'un 21/1 maddesi uyarınca verildiği, aynı Kanunun 21/5 maddesi uyarınca bu para cezalarına yapılan itirazın tebliği izleyen günden itibaren 7 gün içinde idare mahkemesi nezdinde cezayı veren idare aleyhine dava açması gerekeceği, muterizin daha önce İstanbul 2. İdare Mahkemesi'ne başvurduğu, Mahkemenin 2006/1228 E, 2006/1407 K sayılı, 23.6.2006 tarihli kararında, söz konusu itirazın 5326 sayılı Kabahatler Kanunu gereğince Sulh Ceza Mahkemesine yapılmasının icap ettiği gerekçesiyle görevsizlik kararı verildiğinin anlaşıldığı, muterizin red kararı üzerine Mahkemelerine dava açmış ise de; 19.12.2006 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5560 sayılı Yasa'nın 31. maddesi ile değişik 5326 sayılı Yasa'nın 3. maddesinden söz ederek, İdare Mahkemesi her ne kadar idare mahkemesinin görevli olmadığı gerekçesi ile davanın görev yönünden reddine karar vermiş ise de; yukarıda belirtildiği üzere 3. maddede yapılan değişiklikle Mahkemelerinin artık davaya konu idari para cezalarına karşı bakmakla görevli olmadığı ve idari para cezalarına karşı idare mahkemesine dava açılabileceğine dair hükmün halen korunduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar, kesinleşmiştir.

Bu kararın tebliği üzerine davacı vekilince aynı istemle yeniden idari yargı yerinde dava açılmış; dosyanın esas kaydının yapıldığı İstanbul 3.İdare Mahkemesi'nce 08.03.2007 gün ve E:2007/402, K: 2007/624 sayı ile, adli ve idari yargı mercileri arasında tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davada kendilerini görevsiz görmeleri nedeniyle olumsuz görev uyuşmazlığının bulunduğu, davacı şirketin davanın görev yönünden reddine karar veren ikinci mahkeme olan Sarıyer Sulh Ceza Mahkemesi kararı üzerine konunun görev yönünden çözümlenmesi için dosyanın, Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesini Sarıyer Sulh Ceza Mahkemesinden istemesi ve Uyuşmazlık Mahkemesinin kararının sonucuna göre görevli yargı yerinin belirlenmesi gerekirken, Mahkemelerinde iptali istenilen davayı açtığının görüldüğü, ancak konunun incelenmesinin mümkün olmadığının anlaşıldığı gerekçesiyle, 2577 sayılı yasanın 15/1-b maddesi uyarınca davanın incelenmeksizin reddine karar vermiş; karara yapılan itiraz, İstanbul Bölge İdare Mahkemesi'nin 16.01.2008 gün ve E:2006/12249, K:2008/971 kararıyla reddedilerek karar onanmış ve kesinleşmiştir.

Sonuçta, davacı vekilinin; dosyalarının Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığı'na gönderilerek yargı yerinin belirlenmesinin istenilmesine ilişkin dilekçesi üzerine dosya, İstanbul 3.İdare Mahkemesi'nce 20.05.2008 tarih ve 2007/402 sayılı yazı ekinde Mahkememize intikal ettirilmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE:

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Mustafa KICALIOĞLU, Mahmut BİLGEN, Habibe ÜNAL, Turan KARAKAYA, Serdar AKSOY ve Muhittin KARATOPRAK'ın katılımlarıyla yapılan 01.06.2009 günlü toplantısında;

I-İLK İNCELEME : Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulu'nun 11.7.1988 günlü, E:1988/1, K:1988/1 sayılı İlke Kararında, "2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun bütünüyle incelenip değerlendirilmesinden, bu Kanunun uygulanması yönünden 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan, 'ceza uyuşmazlıkları' ibaresinden, savcının ya da şahsi davacının talebi ile başlayan yargılaması sonunda sanığın mahkumiyetine ya da beraatine hükmedilebilecek davalarda, askeri ve adli ceza mahkemeleri arasında çıkan görev ve hüküm uyuşmazlıklarının anlaşılması, bunun dışında kalan tüm görev uyuşmazlıklarının 'hukuk uyuşmazlığı' sayılması gerektiği sonucuna varılmaktadır. Uygulanması idari organlara bırakılan cezalar, adli nitelikte olmadığından, bunlar hakkında yapılan itirazlar ya da açılan davalar 'ceza davası' olarak nitelendirilemezler. İdari niteliklerinden dolayı bu davalara ilişkin görev ve hüküm uyuşmazlıklarının Uyuşmazlık Mahkemesinin Hukuk Bölümünde incelenip çözümlenmesi gerektiği..." açıkça belirtilmiştir. Bu durum gözetildiğinde, olay bölümünde yazılı başvuru konusu görev uyuşmazlığının Hukuk Bölümünde incelenmesi gerektiği kuşkusuzdur.

Olayda, idari ve adli yargı yerlerince, görevsizlik kararı verilmekle birlikte, kararların kesinleşmesinden sonra, Davacı vekili tarafından, ikinci kez idari yargı yerinde itirazda bulunulması ve Mahkemece davanın incelenmeksizin reddine karar verilmesinden sonra, bu Mahkeme vasıtasıyla görevli merciin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvuru yapılmıştır.

Bu haliyle, her ne kadar 2247 sayılı Yasa'nın 14. maddesinde öngörülen yönteme uymamakta ise de, yapılan başvurunun kabulü ile Uyuşmazlık Mahkemesi'nin önüne gelmiş bulunan görev uyuşmazlığının çözüme kavuşturulması, gerek dava ekonomisine gerekse Uyuşmazlık Mahkemesi'nin kuruluş amacına uygun olacağından ve usule ilişkin başka bir noksanlık da bulunmadığı anlaşıldığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ : Raportör-Hakim Taşkın ÇELİK'in, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Dr. İlknur ALTUNTAŞ ile Danıştay Savcısı Gülen AYDINOĞLU'nun davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, 5539 sayılı Kanun'un 21. maddesine (5228 sayılı Kanun'un 50. maddesi) göre verilen idari para cezasının kaldırılması istemiyle açılmıştır.

11.2.1950 tarih ve 5539 sayılı Karayolları Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un 21. maddesinde(Mülga: 25/2/1952 - 5889/8 md.;Yeniden düzenleme: 16/7/2004-5228/50 md.), "Karayolları Genel Müdürlüğü işletiminde olan erişme kontrollü karayolları için belirlenen geçiş ücretlerini ödemeden geçiş yaptığı tespit edilen araç sahipleri adına Karayolları Genel Müdürlüğünce geçiş ücretinin on katı idarî para cezası kesilir.

Geçiş ücreti ve kesilen idarî para cezası, ilgilisine posta yoluyla tebliğ edilerek tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde ödenmesi için süre verilir. Süresinde ödenmeyen tutarlar 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil edilir. İlgilisine tebliğ edilemeyen alacaklar Maliye Bakanlığına bağlı vergi dairelerinde ilân asmaya mahsus yerde otuz gün süreyle ilân edilir, ilân süresinin son günü tebligat yapılmış sayılır. Bu madde hükmüne göre tahsil edilen tutarlar bütçe geliri olarak kaydedilir.

Bu madde uyarınca ödenmesi gereken ücret ve para cezaları ödenmeden araçların fenni muayeneleri ile satış ve devirleri yapılamaz.

Bu madde kapsamındaki alacakların PTT İdaresince tahsiline Maliye Bakanlığınca izin verildiği takdirde bu alacaklar hakkında da 5584 sayılı Posta Kanununun mükerrer 66 ncı maddesi hükümleri uygulanır.

Bu maddenin ikinci fıkrasına göre yapılan tebligat üzerine tebliği izleyen günden başlamak üzere yedi gün içinde idare mahkemesi nezdinde cezayı kesen idare aleyhine dava açılabilir. Dava açılması söz konusu alacakların tahsil işlemlerini durdurmaz" hükmüne yer verilmiş iken; 5539 sayılı Kanun'un 21. maddesi, 23.1.2008 gün ve 5728 sayılı Kanun'un 578. maddesi ile değiştirilerek, (Mülga: 25/2/1952 - 5889/8 md.;Yeniden düzenleme: 16/7/2004-5228/50 md.) "(Değişik birinci fıkra: 23/1/2008-5728/126 md.) Karayolları Genel Müdürlüğü işletiminde olan erişme kontrollü karayolları için belirlenen geçiş ücretlerini ödemeden geçiş yaptığı tespit edilen araç sahiplerine Karayolları Genel Müdürlüğünce geçiş ücretinin on katı kadar idarî para cezası verilir.

(Mülga ikinci fıkra: 23/1/2008-5728/578 md.)

Bu madde uyarınca ödenmesi gereken ücret ve para cezaları ödenmeden araçların fenni muayeneleri ile satış ve devirleri yapılamaz.

Bu madde kapsamındaki alacakların PTT İdaresince tahsiline Maliye Bakanlığınca izin verildiği takdirde bu alacaklar hakkında da 5584 sayılı Posta Kanununun mükerrer 66 ncı maddesi hükümleri uygulanır.

(Mülga beşinci fıkra: 23/1/2008-5728/578 md.)" denilmiş; 5728 sayılı Kanun hükümleri 8.2.2008 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

5539 sayılı Yasa'da son haliyle, idari para cezasına karşı kanun yoluna ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemiştir.

1.6.2005 tarihinde 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun yürürlüğe girmesi üzerine Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nce, sözü edilen Kanun'un diğer kanunlarda düzenlenen idari yaptırımlar ile bunlara karşı yapılacak itirazlara ilişkin görev hükümleri üzerindeki etkisinin incelenmesi sonucunda: diğer kanunlarda düzenlenen idari yaptırımın, dayanağı olan yasanın amacı dikkate alınarak; Kabahatler Kanunu'nun 1., 2., 16. ve 19. maddelerinde belirtilen koşulları taşıması, 27. maddenin (1) numaralı bendinde belirtilen idari yaptırımlardan olması halinde, idari para cezaları ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin olanlarına karşı 1.6.2005 tarihinden sonra yapılacak itirazlarda sulh ceza mahkemelerinin genel görevli kılındığına ve bu nedenle doğan görev uyuşmazlıklarında adli yargı yerinin görevli bulunduğuna karar verilmiştir.

Daha sonra, 30.3.2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 3 üncü maddesini değiştiren 6.12.2006 günlü, 5560 sayılı Yasa'nın 31. maddesinde" (1) Bu Kanunun;

a) İdari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında,

uygulanır." denilmiştir.

19.12.2006 tarihinde yürürlüğe giren bu düzenlemeye göre, Kabahatler Kanunu'nun; İdarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterildiği durumunda ise uygulanmayacağı anlaşılmaktadır.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni yasadaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkeme, artık görevsizlik kararı veremeyip (yeni kanuna göre görevli hale geldiği için) davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

İncelenen uyuşmazlıkta, öngörülen idari para cezasının 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 5539 sayılı Karayolları Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunun 21. maddesine göre verilen cezalara itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği anlaşılmıştır. Bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'la değişik 3. maddesinde belirtildiği üzere, idarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı nedeniyle, görevli mahkemenin belirlenmesinde 5326 sayılı Yasa hükümleri dikkate alınacağından, açılan davanın görüm ve çözümünde, anılan Kanun'un 27. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, Sulh Ceza Mahkemesince verilen görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

SONUÇ:Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna,bu nedenle Sarıyer Sulh Ceza Mahkemesince verilen 09.01.2007 gün ve E:2006/2232 D.İş, Müt. Karar: 2007/61 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 01.06.2009 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.